

MAAELU EDENDAMISE SIHTASUTUS

2025. aasta tegevuse eesmärgid (tegevuskava)

Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) eesmärk on toetada ja elavdada Eesti maapiirkonna ettevõtlust, luua paremaid võimalusi kapitalile ligipääsuks ning tõsta maaettevõtlike konkurentsivõimet.

Eesmärgi täitmiseks parandab sihtasutus ettevõtjate võimalusi ligipääsuks finantsvahenditele, kujundab maaelu mainet ja seeläbi parandab ettevõtluskeskkonda ning loob soodsamaid elutingimusi maal.

Sihtasutuse tegevused eesmärgi saavutamiseks on järgmised:

1. käendamine;
2. laenamine;
3. sihtfondide haldamine;
4. tunnustamine ja toetamine;
5. tegevused Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt antud ülesannete täitmiseks.

1. Käendamine

Sihtasutuse tegevus on käendada finantseerijate laene maaettevõtjatele ja mittetulundusühingutele. Eesmärk on käendustegevuse abil parandada maaettevõtjate ning mittetulundussektori võimalusi finantsvahendite kaasamisel. Käendusi antakse krediidi- ja finantseerimisasutustele, hoiu-laenuühistutele ning ettevõtjate rahastamiseks emiteeritud võlakirjade ostjatele.

Portfellis on käendusi kahte tüüpi: proportsionaalne- ja fikseeritud käendus. Proportsionaalne käendus tugineb põhimõtetele, mis on kajastatud Euroopa Komisjoni garantiiteatises. Fikseeritud käendus on turupõhine ja käenduse hind kujuneb krediidiasutuse poolt ettevõttele antud reitingust ja ettevõtte tagatistest laenule või käenduslepingule.

Käendusportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **78 miljonit** eurot ja maksimaalseks suuruseks **81 miljonit** eurot. Uute käenduste mahuks prognoositakse **35 miljonit eurot**. Käendusportfelli keskmiseks tulususe ootuseks on **2,47%** ja sellest lähtuvalt käendustasusid saada **1,92 miljonit** eurot ehk 26% põhitegevuse tuludest.

2. Laenamine

Laenamine on olnud üheks sihtasutuse tegevuseks alates asutamisest, see mitmekesistab väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate ning mittetulundussektori võimalusi finantsvahendite kaasamisel kui pangad pakuvad seda ettevõtjatele mittesobilikel tingimustel.

Laenuportfelli keskmiseks suuruseks 2025. aastal koos sihtfondide laenudega on planeeritud **179,7 miljonit** eurot ja eelarveaasta maksimaalseks laenuportfelli suuruseks **190,6 miljonit** eurot. Uusi laene ja põllumaa kapitalilepinguid on 2025. aastal plaanis väljastada summas **25 miljonit** eurot: sihtasutuse omakapitalist **19 miljonit** eurot ja sihtfondide vahenditest **6 miljonit** eurot. Covid-19 kriisimeetmete laenudelt on riigile planeeritud tagasimakseid 3 miljonit eurot.

Tulu sihtotstarbelistelt laenudelt on 2025. aastal planeeritud saada **2,61 miljonit** eurot ehk 35% tuludest. Laenude intressitulu arvutamise aluseks on 2025. aasta keskmine laenuportfell ning keskmiseks tootluseks on planeeritud **3,65%**.

Sihtasutus väljastab omakapitalist laene krediidi- ja finantseerimisasutustele, otselaene ettevõtetele põllumajandusmaa ostuks eluasemelaene eraisikutele kaaslaenamisel krediidiasutustega eluaseme soetamiseks, rekonstrueerimiseks või renoveerimiseks ning teeb põllumajandusmaa kapitalirendi (*sale and lease back*) tehinguid.

2.1 Krediidi- ja finantseerimisasutuste vahendusel laenamine on suunatud väiksematele krediidi- ja finantseerimisasutustele, kellel võib olla laenuvahendite kaasamine rahvusvahelistelt finantsturgudelt keeruline, kuna pakutavad mahud on liiga suured või ei oma nad kõrgeid rahvusvahelisi reitinguid. Kuid nad on valmis rahastama maapiirkonnas asuva ettevõtja projekti, võttes enda kanda äririski. Laenu lõppsaaja seisukohalt on laenuintress fikseeritud kogu laenuperioodi jooksul ja ettevõtjale võib krediidiasutus lisada kuni 5% riskimarginaali. Laenu ennetähtaegne tagastamine ei too laenu lõppsaajale kaasa lisakulutusi. Laenulepingu vormistamisel või lepingumuudatuste tegemisel teenustasusid ei võeta. Meede sobib ettevõtjatele, kelle soovitatav laenu pikkus või maksevabastus on pikem kui panga poolt pakutavates tavatingimustes.

Aasta keskmiseks laenuportfelli suuruseks on prognoositud 8,75 miljonit eurot ning aasta lõpuks on prognoositud laenuportfelli tõusu 10 miljoni euron. Uusi laene on plaanis anda **2 miljonit** eurot. Laenuintress pankadele kujuneb vastavalt Euroopa Keskpanga refinantseerimismääradele, millele sihtasutus lisab vähemalt 0,5%.

Kui laenude nõudlus tuleb suurem ja laenuportfell kasvab prognoositust suuremaks, ei kahjusta see likviidsusjuhtimise põhimõtteid, ei takista käendusportfelli kasvu ja ei avalda negatiivset mõju sihtasutuse tulemile.

2.2 Otselaene ettevõtetele annab sihtasutus põllumajandustootjatele põllumajandusmaa ostuks.

Aasta keskmiseks laenuportfelli suuruseks on planeeritud 34,0 miljonit eurot ning 2025. aasta lõpuks on prognoositud laenuportfelli tõusu 35,5 miljoni euron. Uusi otselaene on planeeritud anda summas **3,0 miljonit** eurot.

2.3 Põllumajandusmaa kapitalirent, *sale-and-leaseback* tehingud. Meetme „Põllumajandusmaa kapitalirent“ portfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud 8,1 miljonit eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 10 miljoni euron. Uusi klpitalirendi tehinguid on planeeritud teha 4 miljonit eurot.

Kuna 2024. aastal tõsteti sihtasutuse sihtkapitali 20 miljonit eurot, suunisega põllumajandusmaa kapitalirendi tehinguteks, on 2025. aastal laenuressurssi piisavalt. Kui laenuportfell kasvab planeeritust suuremaks, ei kahjusta see likviidsusjuhtimise põhimõtteid ja ei piira käendusportfelli kasvu.

2.4 Eluasemelaen kaaslaenamisel krediidiasutustega. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium saatis 04.11.2024 sihtasutusele suunise, et sihtasutus jätkaks pilootprojekti rakendamist omavahenditest 2025. aastal. Ministeeriumi hinnangul on kaaslaenu näol tegemist olulise turutõrke leevendamise meetmega.

Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **20 miljonit** eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 25 miljoni euron. Uute väljastatavate laenude mahuks prognoositakse **10 miljonit** eurot.

Kui laenuportfell kasvab planeeritust suuremaks, ei kahjusta see likviidsusjuhtimise põhimõtteid, ei piira käendusportfelli kasvu, kuid laenajate krediidikvaliteedi ja tagatisvara langus võib avaldada negatiivset mõju sihtasutuse tulemile.

3. Sihtfondide haldamine

3.1 Sihtfondid Euroopa Liidu vahenditest

Sihtasutus valitseb finantskorraldusvahendeid sihtasutuse põhikirja punktis 2.2.2 sätestatu alusel oma varast lahus, ega seo finantskorraldusvahendi rakendamist oma vara arvel tehtava tehinguga ja vastupidi. Erinevate laenufondide haldamine võimaldab suurendada ning aktiveerida sihtasutuse laenutegevust, vabastades samaaegselt sihtasutuse omakapitali laenudest. Sihtfondide haldamise eest saab sihtasutus teenustasu vastavalt Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi

sõlmitud lepingule. Sihtfondide valitsemistasusid on planeeritud saada kõigilt hallatavate sihtfondidelt kokku 850 tuhat eurot ehk 11% põhitegevuse tuludest.

3.1.1 Eesti Maaelu Arengukava 2014-2020 (MAK) rahastamisvahend

Sihtasutus haldab alates 2016. aasta esimesest poolaastast MAKi rahastamisvahendi sihtfondi. Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **47,2 miljonit** eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu **50,0 miljoni** euron. Uusi laene on planeeritud anda **5,0 miljonit** eurot. Uute laenude katteallikaks on sihtfondi vabade jääkide väljalaenamine ning põhisummade tagasimaksed ja sissemaksed sihtfondidesse.

3.1.2 Euroopa Kalandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014-2020 (EMKF) rahastamisvahend

Sihtasutus haldab Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga 10.12.2012 sõlmitud rahastamislepingu nr 381 alusel vesiviljelusega tegelevate ettevõtete laenu sihtfondi (edaspidi Kalanduse sihtfond). Kalanduse sihtfondi laekunud finantskorraldusvahendid on välja laenatud. Fondi laekuvad laenuintressid ning põhiosa tagasimaksed kantakse 2016. aastal moodustatud käibevahendite fondi ja antakse välja uute laenudena.

Sihtasutus haldab Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga 17.01.2017 sõlmitud halduslepingu nr 16 alusel EMKF rahastamisvahendi sihtfonde. Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **11 miljonit** eurot. Uusi laene on planeeritud välja anda **1,0 miljonit** eurot, mille katteallikaks on sihtfondide vabade jääkide väljalaenamine, sihtfondide laenude põhisummade tagasimaksed ja sissemaksed sihtfondidesse. Kui sissemaksed sihtfondidesse või laenude tagasimaksed on suuremad või ei sõlmita laenulepingut juba otsustatud, kuid rahastamata projektide osas, on võimalik uute laenude mahtu suurendada.

3.1.3 Covid-19 kriisimeetmete laenud

Sihtasutus ja Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga sõlmisid 15.05.2020 Rahastamislepingu nr 121. Lepinguga täidab sihtasutus haldusülesannet Covid-19 põhjustatud koroonaviiruse levikuga seotud kriisi leevendamiseks laenude andmises, laenukäenduse käendusreservi moodustamises ja käendustasude alandamises. Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **50,5 miljonit** eurot ning aasta lõpuks prognoositakse laenuportfelli langust **49,0 miljoni** euron. Uusi Covid-19 kriisilaene 2025. aastal ei anta ja laenude põhisumma tagasimaksed tagastatakse riigile.

4. Tunnustamine ja toetamine

Maaelu Edendamise Sihtasutusel on 2025. aastal tunnustamise ja toetamisega seotud tegevusteks planeeritud 65 000 eurot. Tegevuste all on planeeritud maaelu toetavate projektide rahastamine (aunimetus parim maamajanduseriala õpetaja/õppejõud ja õpilane, aunimetus parim piima- ja lihavedajakasvatataja, parim taimakasvatataja) 17,5 tuhande euro ulatuses. Koostööks ettevõtjatega, ülikoolidega, mittetulundusühingutega, teadusasutustega ja maamajanduskoolidega (projektid Maal Elamise Päev, Parim Talu, Tärkav Idu, Junior Achievement Eesti SA õppematerjalid, EPKK¹ lõikuspidu, tudengite stipendiumid), on planeeritud 47,5 tuhat eurot. Koostöö eesmärk on edendada ja toetada maapiirkondade ettevõtlust, noorte ettevõtlikkust ning töösaksti ja anda noortele oskused ja motivatsioon edukaks toimetulekuks ning ettevõtluseks oma kodukohas.

5. MES-i tegevus riigi poolt antavate ülesannete täitjana

Sihtasutus vahendab vajadusel riigieelarve vahendeid regionaalsetel ja maaelu edendavatel eesmärkidel ning osaleb riigi korraldatavatel hangetel.

¹ Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

Alates 01.01.2023 on rahastamiskõlblik Euroopa Eesti ÜPP strateegiakava aastateks 2023–2027 (edaspidi ÜPP kava), mis on peamine instrument Euroopa Liidu (EL) ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) elluviimiseks Eestis aastatel 2023–2027. Juhindudes Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (ELÜPS) §-st 35 lg 1 võib ÜPP kava tingimustel maaelu arengu tagastatava toetust anda ka rahastamisvahendi kaudu. ELÜPS § 35 lg 2 järgi sõlmib Regionaal- ja Põllumajandusministeerium rahastamisvahendi kaudu maaelu arengu toetuse andmiseks halduskoostöö seaduses sätestatud korras halduslepingu sihtasutusega, kes hakkab rahastamisvahendit haldama. Hankelepingu sõlmimisele eelneb hankemenetlus, millest sihtasutus kohustub osa võtma. Hanke läbiviimine ja selle tulemusel hankesolepingu sõlmimine toimub eeldatavalt 2025. aastal.

Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis 2023-2027 on kokku lepitud, et sihtasutuse kaudu käivitatud eluaseme kaaslaenu pilootprogrammi pakutakse maapiirkonda kodu rajavatele peredele kõigis Eesti piirkondades. Eluaseme kaaslaenu meede aitab kaasa nii „Eesti 2035“ kui ka „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani (PõKa)2030“ eesmärkide täitmisele, toetades samuti PõKa 2030 visiooni „maal on hea elada“.

Sihtasutuse tegevus riigi ülesannete täitmisel aitab kaasa majanduse arengule ja sõltub sellest, millist tegevust peab oluliseks asutajaõiguste teostaja ja nõukogu.

Tegevuskava toetab sihtasutuse põhikirjas püstitatud eesmärkide saavutamist.